

TÖÖALASE NARTSISSISTLIKU KÄITUMISE TEST

© 2016, PE Konsult Ltd. All rights reserved

Professionaali nartsissistlik käitumine tööl tähendab seda, et töötaja on liialt enesekeskne, isekas, tööalastes tegevustes iseennast imetlev, edev, psühholoogilises plaanis vähese empaatiavõimega, ebaadekvaatse enesehinnanguga.

Töölase nartsissistliku käitumise test on psühhomeetriline test, mis koosneb 31-st väitest, millele vastamiseks kasutatakse Likert-tüüpi 6-pallist sundvaliku skaalat: 1-pall “Täiesti kindlasti ei nõustu” ja 6-palli “Täiesti kindlasti nõustun”.

Näiteid küsimustest: “Ma tean, et mul on paljugi, mille üle uhkust tunda, sest ma olen palju parem kui minu kolleegid” või “Usun, et olen erilisem ja erakordsem kui minu kolleegid” või “Tänu oma loomulikule andekusele on mul õigus teha otsuseid, anda korraldusi ja oodata teistelt kuuletumist” või “Tänu minu professionaalsele autoriteedile suhtutakse minusse kui ülemusse”.

Faktoranalüüsi alusel jagunevad testis kasutatud 31 väidet viide faktorisse: (1) Eestvedamine (7 väidet); (2) Professionaalsus (7 väidet); (3) Ego staatus (5 väidet); (4) Enesehinnang (6 väidet); (5) Erakordsus (3 väidet). Lisaks sisaldab test kolme vale-skaala väidet.

TEOREETILINE TAUST

Professionaali nartsissistlikul käitumisel on kahjulik mõju kogu organisatsiooni edukusele (Bushman and Baumeister, 1998; Penney and Spector, 2002).

Fotaki uuringud osundasid (2014), et nartsissistlikku käitumist võib enam kohata professionaalidel, kes töötavad avaliku sektori organisatsioonides, tervishoiuasutustes, haridusasutustes või keskkonna kaitsega tegelevates organisatsioonides. Teisalt osundavad uuringud, et professionaalide nartsissistlik käitumine võib teistel töötajatel, kes on sunnitud tööalaselt suhtlema nartsissistliku käitumisega professionaaliga, suurendada tööstressi taset, absenteeismi, soovi töökohta vahetada (David, 2010).

Nartsissistliku käitumisega professionaal on sageli madala enesehinnanguga, kalduvusega depressioonile või ärevusele, liigselt tundlik kriitika suhtes, puudulike tööalaste sotsiaalsete või emotsionaalsete oskustega.

Psühholoogias on nartsissistliku käitumise uuringutel pikk ajalugu. Psühholoogid eristavad kolme erinevat nartsissismi: (1) “normaalset” nartsissismi; (2) “piiripealset” nartsissistlikku käitumist kui üksikuid psühhopatoloogilisi ilminguid töötaja käitumises ja (3) nartsissistlikku isiksusehäiret.

Piiripealne nartsissistlik käitumine on väljendub ebastabiilsuses ja probleemses käitumises teistega suhtlemisel, enesehinnangu häires või

kõikumises ja üldises impulsiivsuses (USA, APA, 2000). Elanikkonnas esineb piiripealset nartsissistlikku käitumist ligikaudu 2% inimestest, psühhopaatoloogia progresseerudes võivad neist ligikaudu 10% aja möödudes saada nartsissistlikku isiksusehäire diagnoosi (USA, APA, 2000).

Nartsissistlikku isiksusehäiret iseloomustab grandioossuse muster, eriline vajadus olla imetletud, teisi administreerida või juhtida (teisi kamandada) ja vähene empaatia teiste suhtes.

Nartsissistlik käitumine põhjustab probleeme igas elu valdkonnas (finantsid, suhted jms), sh tööalaseid probleeme. Nartsissistlikku käitumist töö iseloomustab püsivalt avalduv grandioossuse muster (kas fantaasias või tegelikus käitumises), liigne vajadus imetluse järele, sageli ka teiste suhtes empaatiavõime täielik puudumine. Näiteks: nartsissistliku käitumisega professionaale iseloomustatakse sageli kui töötajaid, kes käituvad kui "bossid", on julmad ning ei ole teiste suhtes mõistvad (Wink, 1991).

TESTI VALIDEERIMINE

Töölase nartsissistliku käitumise testi valideeriti Eesti-Poola uuringus (N=712).

TESTI SEESMISED KORRELATSIOONID

Testi seesmised korrelatsioonid on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tabel. Töölase nartsissistliku käitumise testi seesmised korrelatsioonid (seosed) (N =712)

Faktorid	0	1	2	3	4	5
0. Töölane nartsissistlik käitumise (üldine)	1					
1. Eestvedamine	0.72	1				
2. Professionaalsus	0.93	0.67	1			
3. Ego staatus	0.82	0.60	0.73	1		
4. Enesehinnang	0.84	0.62	0.72	0.51	1	
5. Erakordsus	0.73	0.64	0.72	0.51	0.62	1

Kõik tabelis esitatud korrelatsioonid (seosed) on statistiliselt olulised ($p < 0.05$).

TESTI RELIABIILSUS

Töölase nartsissistliku käitumise testi seesmist reliabiilsust näitav Cronbach- α indeks või alfa koefitsient oli 0.95; olles testi faktorite suhtes vahemikus 0.82 kuni 0.95 (vt alljärgnevas tabelis).

Tabel. Töölase nartsissistliku käitumise testi reliabiilsuse statistika (N = 712)

Faktorid	Küsimuste arv	Cronbach- α^*
0. Töölane nartsissistlik käitumise (üldine)	31	0.95
1. Eestvedamine	7	0.91
2. Professionaalsus	7	0.91
3. Ego staatus	5	0.86
4. Enesehinnang	6	0.87
5. Erakordsus	3	0.82

* Laialdaselt on aktsepteeritud, et Cronbach- α indeks (koefitsient alfa) loetakse standardiks alates 0.70 (Nunnally, 1978).

EESTI NORMID

Töölase nartsissistliku käitumise testi Eesti normid on esitatud alljärgnevas tabelis. Eesti normid põhinevad kokku 408 töötaja testi keskmistest tulemustest. Viidi läbi kaks erinevat uuringut: (1) üldine töötajate uuring (EST, N=300); (2) Õdede uuring (N=108).

Tabel. Töölase nartsissistliku käitumise testi Eestis läbiviidud uuringute tulemuste kirjeldav statistika (N=408)

Vastuste skaala: 1-pall "Täiesti kindlasti ei nõustu" ja 6-palli "Täiesti kindlasti nõustun"

Faktorid	ÕED (N=108)		EST (N=300)	
	M	SD	M	SD
0. Töölane nartsissistlik käitumise (üldine)	2.91	0.71	2.96	0.59
1. Eestvedamine	2.76	0.97	2.83	1.22
2. Professionaalsus	2.71	0.92	2.74	0.80
3. Ego staatus	2.29	0.86	2.24	0.84
4. Enesehinnang	3.31***	0.90	3.65	0.77
5. Erakordsus	2.91***	1.02	2.48	1.06

Tabelis esitatud õdede gruppi on võrreldud EST grupi tulemusega kui normiga. Statistiliselt oluline erinevus EST grupi tulemusest: *** $p < 0.01$

POOLA NORMID

Töölase nartsissistliku käitumise testi Poola normid on esitatud alljärgnevas tabelis. Poola normid põhinevad kokku 289 töötaja testi keskmistel tulemustel.

Tabel. Töölase nartsissistliku käitumise testi Poolas läbiviidud uuringu tulemuste kirjeldav statistika (N=289)
Vastuste skaala: 1-pall “Täiesti kindlasti ei nõustu” ja 6-palli “Täiesti kindlasti nõustun”

Faktorid	M	SD
0. Töölane nartsissistlik käitumise (üldine)	3.25	0.76
1. Eestvedamine	2.60	1.40
2. Professionaalsus	3.17	0.94
3. Ego staatus	2.92	0.94
4. Enesehinnang	3.45	0.86
5. Erakordsus	2.91	1.35

NARTSISSISTLIK KÄITUMINE TÖÖL ning TÖÖ TULEMUSLIKKUSE VAHELISED KORRELATSIOONID (SEOSED)

Töölase nartsissistliku käitumise testi ning Töö tajutud tulemuslikkuse testi vaheline reliabiilsus, so Cronbach- α indeks (koefitsient alfa) oli 0.95.

Töölase nartsissistliku käitumise testi ning Töö tajutud tulemuslikkuse testi omavahelised statistiliselt olulised korrelatsioonid (seosed) puudusid (N = 677).

ARTIKLID ja/või ETTEKANDED KONVERENTSIDEL (Bibliography of Studies Using the Professional' Narcissistic Behavior at Work Test)

Teichmann, M. (2016). *E-HRM* (Human Resource or Personnel or Human Factor or Human Capital). In: Conference “New approaches to HR management: do they work in Central and Eastern Europe?” University of Silesia in Katowice, Poland, the 6th of October 2016.

Teichmann, M., Murdvee, M., Kożusznik, B., Smorzewska, B., Gaidajenko, A., Ilvest, J. Jr. (2017). *Relationship between the Employees' Perceived Performance and Various Work Related Psychosocial Characteristics*. In: European Association of Work and Organizational Psychology (EAWOP) Congress “Enabling Change through Work and Organizational Psychology”, May 17th - 20th 2017, Dublin, Ireland (in press).

Teichmann, M. (2017). *Changing world of work*. In: Congress “Psychology in the crossroad of traditions and innovations or Psychology between traditions and innovations”, 11th of May 2017, Vilnius. Lithuania (in press).